



Bijlokehof (Gent, Oost-Vlaanderen)

Projectcode: 2017C192

Maart-april 2017

ARCHEOLOGIENOTA

BUREAUONDERZOEK (FASE 0)

DEEL 2: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Clara Thys

Wetenschappelijke begeleiding: Gunter Stoops, Janiek De Gryse, Wouter Van Goidsenhoven

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /

De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:

Janiek De Gryse, OE/ERK/Archeoloog/2015/00043

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2017

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

Deel 2: Programma van maatregelen	4
2.1 Administratieve gegevens	4
2.2 Synthese	5
2.3 Gemotiveerd advies	7
2.4 Conclusie	8
Deel 3: Bibliografie.....	9

FIGURENLIJST (2017C192)

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadastrumnummers (Bron: Geopunt).....	5
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de sloopwerken (Bron: Geopunt)	6
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de geplande werken (Bron: Geopunt).....	6

TABELLENLIJST (2017C192)

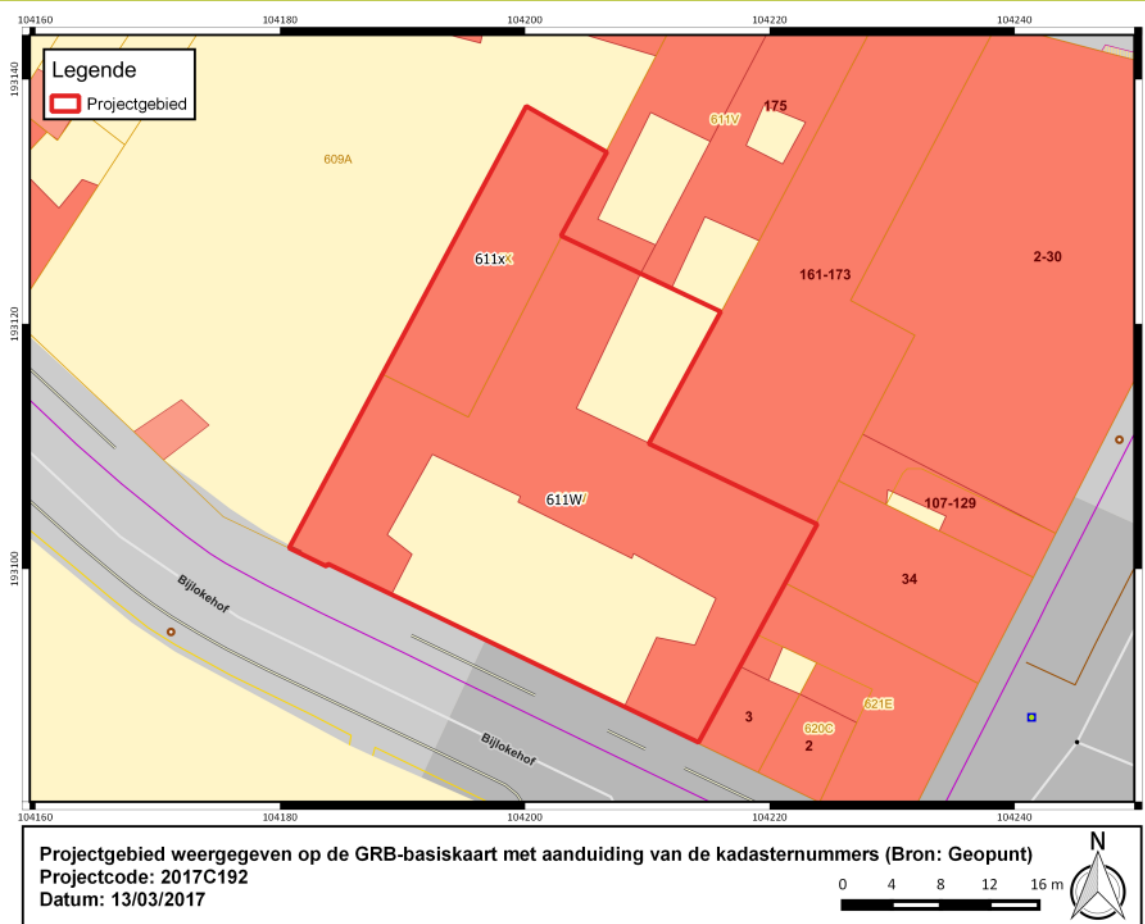
Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.	4
--	---

Deel 2: Programma van maatregelen

2.1 Administratieve gegevens

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De naam en het adres of maatschappelijke zetel van de initiatiefnemer	Vanden Bruyne BVBA Coupure links 179, bus 181 9000 Gent	
b) Het erkenningsnummer van de erkende archeoloog	OE/ERK/Archeoloog/2015/00043	
c) De naam en het adres of maatschappelijke zetel van de erkende archeoloog	Janiek De Gryse Ten Briele 14 bus 15 8200 Sint-Michiels-Brugge	
d) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	Oost-Vlaanderen
	Gemeente	Gent
	Deelgemeente	/
	Postcode	9000
	Adres	Bijlokehof
	Toponiem	Bijlokehof
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X _{min} = 104159 Y _{min} = 193080 X _{max} = 104249 Y _{max} = 193143
e) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Gent, Afdeling 6, sectie F, nr(s) 611 W en X Figuur 1	

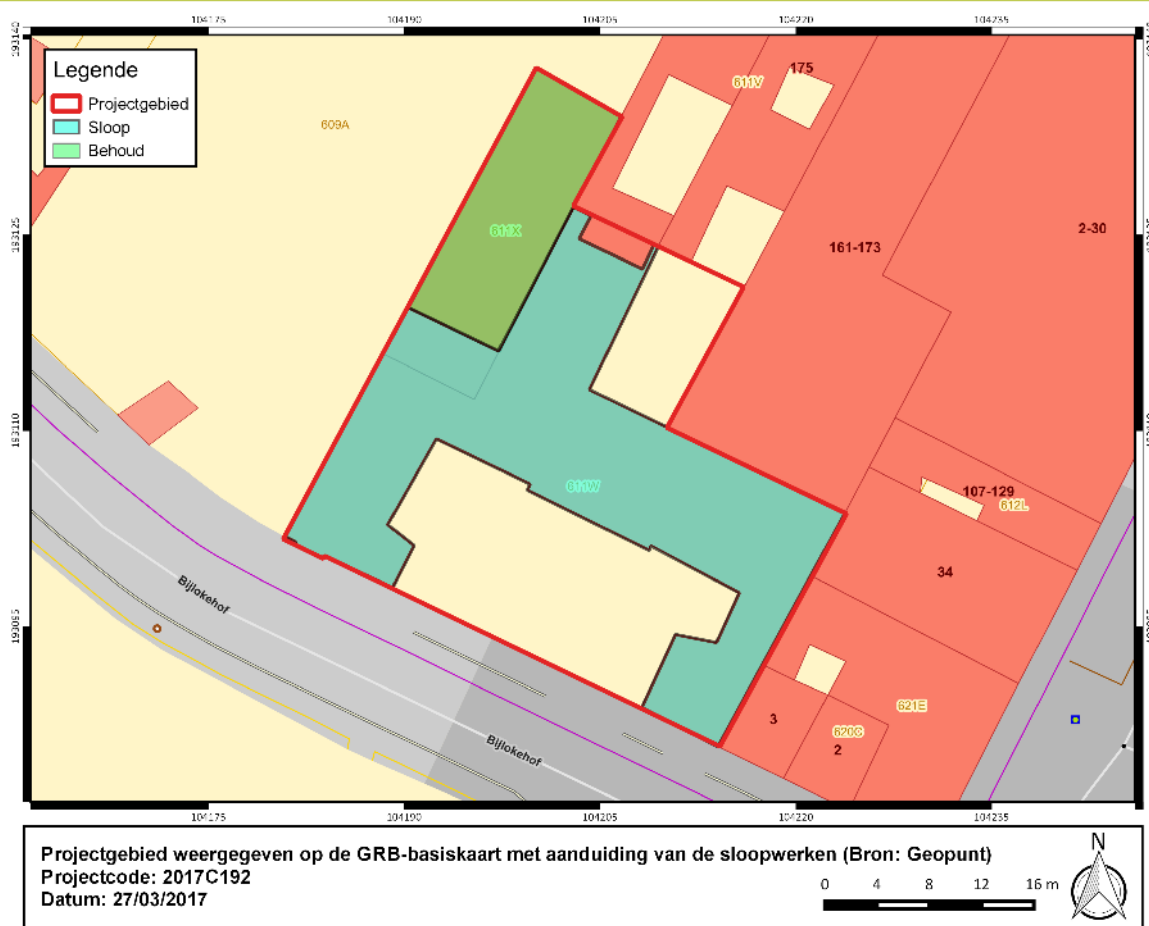


Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadastrumnummers (Bron: Geopunt)

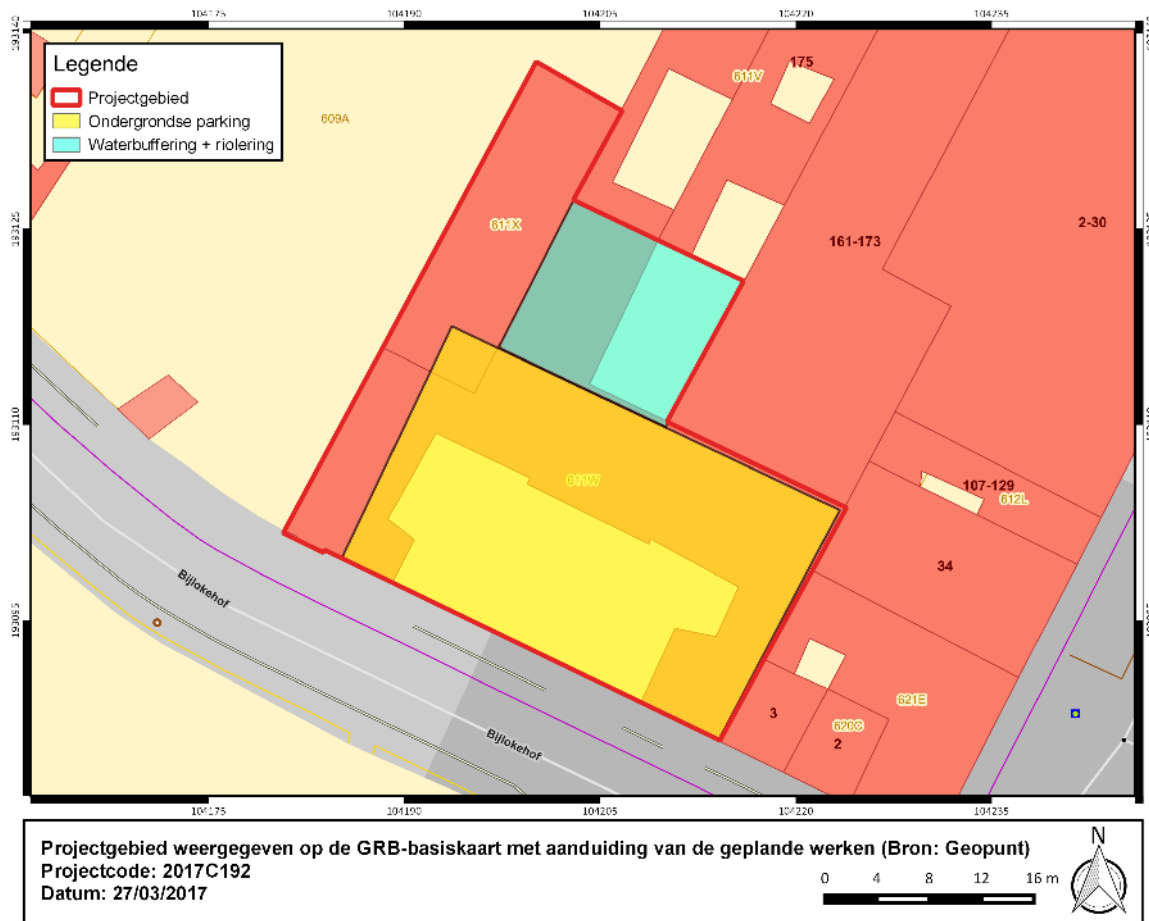
2.2 Synthese

In het kader van de geplande realisatie van een nieuwbouwproject ter hoogte van het Bijlokehof in Gent, provincie Oost-Vlaanderen, werd een bureauonderzoek opgesteld om tot een bekrachtigde archeologienota te komen die bij de vergunningsaanvraag gevoegd kan worden. Het onderzoeksterrein is ca. 1072m² groot; er bevinden zich momenteel een kapel en een schoolgebouw op het terrein. Het geplande project omvat de afbraak van de bestaande bebouwing (ca. 75% van het projectgebied), behalve de kapel, en de realisatie van nieuwbouw appartementsgebouwen met tien wooneenheden en een kantoorzone verspreid over vier bouwlagen (exclusief een ondergrondse parkeergarage). Daarnaast zullen ook de nodige werken in functie van waterbuffering en riolering uitgevoerd worden.

Omwille van de geplande werken kan men er van uitgaan dat het bodemarchief ter hoogte van het volledige projectgebied uitgezonderd de kapel bedreigd is (zie figuren 3 en 4).



Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de sloopwerken (Bron: Geopunt)



Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de geplande werken (Bron: Geopunt)

Het projectgebied bevindt zich in stedelijk gebied van stad Gent. De Quartair Geologische Kaart geeft aan dat het projectgebied gekenmerkt wordt door een quartaire opbouw bestaand uit een fluviatiele afzetting van het Weichseliaan gevolgd door een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holocene. Het projectgebied is gelegen in de alluviale vlakte van Gent, net ten westen van de Blandijnberg die een hoogte van meer dan 30 m TAW haalt. Het plangebied zelf heeft een relatief vlak verloop en ligt op een hoogte van ca. 9 m TAW. Archeologie wordt hier dicht bij het oppervlak, net onder de teelaarde, verwacht.

Uit historisch onderzoek blijkt dat de Bijlokesite zeker sinds de eerste helft van de 13^{de} eeuw een rol begint te spelen in de ontwikkeling van de stad Gent. Het projectgebied bevond zich vermoedelijk vanaf 1241 binnen de Gentse stadsgrenzen. De aanwezigheid van het hospitaal en het Cisterciënzerinnenklooster heeft de site vanaf zijn ontstaan een religieuze connotatie gegeven.

Cartografisch onderzoek tot de 17^{de} eeuw doet vermoeden zich binnen de grenzen van het projectgebied een deel van de ommuring van de Bijloke-abdij en de kloostertuinen situeert. Kaarten vanaf de 18^{de} eeuw echter geven aan dat de planlocatie hoogstwaarschijnlijk eerder ten noordwesten, volledig buiten de middeleeuwse bebouwing en ommuring, te lokaliseren is.

In 1751-1753 werd net ten noorden van de planlocatie de Coupure aangelegd, als verbindingskanaal tussen de middeleeuwse binnenhaven (Leie) en de Brugse Vaart (1624). Op de Ferraris- en Vandermaelenkaart wordt het projectgebied als onbebouwd aangeduid; in de loop van het einde van de 19^{de} of de eerste helft van 20^{ste} eeuw werd het terrein echter quasi volledig bebouwd, met uitzondering van het zuidelijke deel, wat tot op heden nog altijd het geval is.

Hoewel er zich geen CAI-indicatoren binnen de grenzen van het plangebied bevinden, zijn er talrijke archeologische indicatoren geregistreerd vanaf zo'n 50m ten zuiden van het terrein, ter hoogte van de bijlokesite zelf. Het betreft hierbij vooral opgravingen of werfbegeleidingen naar de Middeleeuwse kloosterstructuren en hospitaal. Enkele indicatoren wijzen ook op WOII schuilplaatsen (CAI ID 151203 en 151204) en enkele scherven uit de Romeinse Tijd (CAI ID 333514).

De archeologische indicatoren wijzen op een hoog archeologisch potentieel van het projectgebied.

2.3 Gemotiveerd advies

Het bureauonderzoek heeft aangetoond dat het projectgebied een beduidend archeologisch potentieel heeft; toch wordt hier afgezien van verder archeologisch onderzoek, en dit voornamelijk obv. de historische achtergrond en de verstoringshistoriek van het terrein.

In eerste instantie zou het projectgebied op vlak van stadsarcheologische kennisvermeerdering van Gent een hoge waarde kunnen hebben. Cartografisch onderzoek en communicatie met Gunter Stoops (stadsarcheologische dienst Gent) doet echter sterk vermoeden dat hier geen archeologische resten vanaf de late middeleeuwen, die gelinkt kunnen worden aan de Bijlokesite, te verwachten zijn. Het projectgebied bevindt zich ten noordwesten van de site en zijn ommuring. Op dit terrein worden geen stadsarcheologische resten verwacht.

Bovenstaande sluit natuurlijk niet uit dat hier geen oudere resten aanwezig kunnen zijn in het bodemarchief – ook CAI ID 333514 geeft aan dat vondsten uit de Romeinse periode kunnen voorkomen in de omgeving. De verstoringshistoriek van het terrein echter geeft te kennen dat deze archeologische resten, die hier op basis van de geologische kenmerken oppervlakkig verwacht worden, grotendeels verstoord zullen zijn. Het is niet uit te sluiten dat een eerste verstoring reeds plaatsvond bij het uitgraven van de Coupure in de 18^{de} eeuw. Vanaf de 20^{ste} eeuw is in elk geval meer dan 75% van het plangebied volgebouwd, inclusief plaatselijke onderkelderingen. Eventuele archeologie zal hier vermoedelijk grondig omwoeld en vergraven zijn geweest.

Het merendeel van de geplande ingrepen vindt bijgevolg plaats in reeds geroerde grond en de ingrepen waar wél ongeroerde grond verstoord wordt zullen geen nuttige kenniswinst opleveren. Gelet op voorgaande argumenten mag duidelijk zijn dat enig verder onderzoek met ingreep in de bodem, in het beste geval, zeer beperkte archeologische sporen zal blootleggen. Hierbij zal elk ruimtelijk inzicht en elke context zoek zijn. Verder onderzoek van het terrein in het kader van de toekomstige werken zal met aantoonbare zekerheid niet leiden tot nuttige kenniswinst.

Alle nuttige en noodzakelijke onderzoeken werden uitgevoerd.

Uiteraard moet wel gewezen worden op de bestaande archeologische meldingsplicht, conform artikel 5.4.1 van de vigerende wetgeving met betrekking tot het onroerend erfgoed.

2.4 Conclusie

De opdrachtgever plant een nieuwe vergunningsaanvraag voor een nieuwbouw ter hoogte van het Bijlokehof te Gent, provincie Oost-Vlaanderen. Op basis van de verstoringshistoriek van het terrein en het historisch en cartografisch onderzoek wordt hier geen vervolgonderzoek geadviseerd.

Deel 3: Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2016

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt